

Humeq Education AB

Rektorn vid Helsingborgs Ridgymnasium

Beslut för gymnasieskola

efter riktad tillsyn av
Helsingborgs Ridgymnasium
i Helsingborgs kommun

Tillsyn i Helsingborgs Ridgymnasium

Skolinspektionen genomför en riktad tillsyn av bedömning och betygssättning under hösten och vintern 2012. Vid den riktade tillsynen besöker Skolinspektionen Helsingborgs Ridgymnasium i Helsingborgs kommun.

Helsingborgs Ridgymnasium besöktes av Skolinspektionen den 26 november 2012.

Fakta om skolan

Helsingborgs Ridgymnasium är en fristående gymnasieskola som utbildar elever inom gymnasieskolans naturbruksprogram. Vid tiden för tillsynsbesöket går 157 elever i skolan. Skolan har 15 lärare som är organiserade i ett arbetslag. Innevarande läsår undervisar sammanlagt sex lärare i ämnena svenska, engelska och matematik. Läraren i svenska är ensam i sitt ämne i år. Skolan leds av rektorn tillsammans med skolchefen som förestår huvudmannen.

Skolinspektionens omrättning av nationella prov

Skolinspektionen har rättat om 2011 års nationella prov i kursen Engelska A från Helsingborgs Ridgymnasium. För delprov B, *Writing*, rättades totalt 31 prov om. Av dessa avvek 20 prov negativt från ursprungs rättningen. Det vill säga, Skolinspektionen tilldelade 20 av proven ett lägre betyg än ursprungs rättaren gjorde. Inga av de omrättade proven fick ett högre betyg än vid ursprungs rättningen när de rättades om. Av de omrättade proven fick 11 prov samma betyg som vid ursprungs rättningen.

För delprov C, *Reading and Listening*, rättades totalt 31 prov om. Av dessa avvek inga negativt från ursprungs rättningen. Det vill säga, Skolinspektionen tilldelade inga av proven ett lägre betyg än ursprungs rättaren gjorde. Två av de omrättade proven fick ett högre betyg än vid ursprungs rättningen när de rättades om. Av de omrättade proven fick 29 prov samma betyg som vid ursprungs rättningen.

Relationen mellan nationella kursprov och kursbetyg

Relationen mellan nationella kursprov och kursbetyg på S:ta Ragnhildgymnasiet redovisas i sin helhet på Skolverkets webbplats för information om skolornas kvalitetsarbete och resultat, <http://siriris.skolverket.se/>.

Av nationell statistik angående relationen mellan nationella prov och kursbetyg läsåret 2011/2012 framgår att 61,5 procent av eleverna fick samma kursbetyg som provbetyg i kursen Svenska 1. 33,3 procent av eleverna hade ett högre kursbetyg än provbetyg. Det är högre än för riket där 20,7 procent av eleverna fick ett högre kursbetyg jämfört med provbetyget. 5,1 procent av eleverna fick ett lägre kursbetyg än provbetyg, vilket kan jämföras med resultatet för riket där 13,1 procent av eleverna fick ett lägre kursbetyg än provbetyg.

I kursen Svenska B fick 56,8 procent av eleverna samma kursbetyg som provbetyg. 43,2 procent av eleverna fick ett högre kursbetyg än provbetyg. För riket var motsvarande siffra 22,8 procent.

I Matematik 1 visar samma statistik att andelen elever i Helsingborgs Ridgymnasium som fick ett högre slutbetyg än provbetyg var 75,7 procent. I Matematik C var andelen elever med ett högre slutbetyg än provbetyg högre, 88,2 procent. Detta kan jämföras med ett genomsnitt för riket där 44,3 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg i kursen Matematik 1. Andelen elever i riket som fick ett högre slutbetyg än provbetyg i kursen Matematik C var 25,5 procent. Inga av eleverna i Helsingborgs Ridgymnasium fick ett lägre slutbetyg än provbetyg i dessa två matematikkurser läsåret 2011/2012. För riket är motsvarande siffra 1,2 procent.

Av den nationella statistiken framgår att 66,7 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg i kursen Engelska 5, vilket kan jämföras med riket där 15,2 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg. I Engelska B fick 59 procent av eleverna ett högre slutbetyg än kursbetyg. För riket är motsvarande siffra 17,8 procent. Inga av eleverna fick ett lägre slutbetyg än provbetyg i några av dessa kurser läsåret 2011/2012. För riket är motsvarande siffra 10,4 procent.¹

Helhetsbedömning

Skolinspektionen har granskat hur Helsingborgs Ridgymnasium arbetar för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning. Tillsynen har visat att detta arbete kan förbättras. I den riktade tillsynen har Skolinspektionen följt den process kring bedömning och betygssättning som skollagen åsyftar, när-

¹ Den redovisade statistiken för kurserna Svenska 1, Svenska B, Matematik 1, Engelska 5 och Engelska B grundar sig på resultat från 35-40 elever vid Helsingborgs Ridgymnasium. Statistiken för kursen Matematik C grundar sig på 18 elevers resultat.

mare bestämt att *planera för bedömning, att bedöma och sätta betyg samt att följa upp bedömningen och betygssättningen*. Av utredningen framgår att skolan behöver förbättra sitt arbete inom två av processens delområden.

Utredningen visar att rektorn och lärarna tillsammans behöver skapa strukturer så att arbetet med att bedöma och sätta likvärdiga och rättvisa betyg blir mer systematiskt och regelbundet. Granskningen visar att det saknas rutiner för regelbundna och strukturerade samtal mellan lärare kring bedömning och betygssättning. Det sker heller inte någon sådan samverkan med andra skolor i kommunen. Skolan behöver även skapa rutiner för en mer strukturerad samverkan kring bedömning av elevernas prestationer på de nationella proven liksom en analys av resultaten ur ett likvärdighetsperspektiv.

Helsingborgs Ridgymnasium behöver även förbättra sitt arbete med att följa upp bedömning och betygssättning. Tillsynen har visat att diskussioner förs om betygssättning och bedömning på individnivå, men utan att någon djupare analys görs av orsakerna till eventuella avvikelser på skol- eller grupp-nivå. Därmed saknas möjligheter att få syn på tids- eller skolspecifika faktorer som kan påverka likvärdigheten i betygssättningen. Exempel på sådana faktorer kan vara lärarnas syn på betydelsen av de nationella proven för elevernas slutbetyg, lokal bedömningskultur eller undervisningens genomförande. Ett sådant arbete kan med fördel göras tillsammans med andra skolor, så att lärare ges möjlighet att diskutera bedömning och betygssättning med andra lärare med samma ämneskompetens. Analyser och diskussioner kring likvärdig betygssättning görs inte på ett strukturerat och medvetet sätt vilket innebär att rektorn saknar underlag för att kunna bedöma huruvida betygssättningen i Helsingborgs Ridgymnasium är likvärdig. Vid Skolinspektionens kontrollrättning 2010/2011 framkom att Helsingborgs Ridgymnasiums lärares rättning av det nationella provet i engelska avvek betydligt från Skolinspektionens kontrollrättares. Även detta kan tolkas som en indikation på behovet av en förbättrad uppföljning av bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen vill samtidigt lyfta fram det intryck av målfokusering och ett positivt lärandeklimat som präglar arbetet i Helsingborgs Ridgymnasium. Skolan är liten med få lärare som har möjlighet att stödja varandra i vardagen. Enligt lärarna har de kontinuerligt pedagogiska diskussioner med elevernas lärande i fokus. Skolan arbetar detta läsår med att utveckla en gemensam struktur för det arbete som lärarna gör för att konkretisera målen och tydliggöra kunskapskraven för eleverna i samtliga kurser. Dessa mallar ska också fungera som underlag för bedömning av elevernas kunskaper.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) huvudmannen för Helsingborgs Ridgymnasium att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 14 mars 2013** redovisas för Skolinspektionen.

Bedöma och sätta betyg

Bedömning

Huvudmannen för Helsingborgs Ridgymnasium måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med att bedöma och sätta betyg.

- Se till att lärarna samverkar med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Se till att lärarna använder sig av nationella prov inför betygssättningen.
- Se till att rektorn skapar förutsättningar för lärarnas arbete med likvärdig bedömning och betygssättning.

Motivering

Av läroplanen framgår att lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Av skollagen framgår vidare att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med författningarna.

Tillsynen visar att det finns möjligheter för lärarna till regelbunden samverkan kring betygssättning och bedömning. Dels vid arbetslagsmöten men också spontant i vardagen. Enligt lärarna pågår det ständigt pedagogiska diskussioner. Skolan är liten med få lärare och de uppger att det händer ganska ofta att de hjälps åt med att sambedöma elevernas prestationer, oavsett vilket ämne de undervisar i. Ett exempel som nämns är när eleverna skulle redovisa debatteknik i svenskan. Vid det tillfället satt både biologiläraren och engelskläraren med och kunde bistå svenskläraren i bedömningen av elevernas kunskaper. Vid de tillfällen då läraren är ensam undervisande i sitt ämne, exempelvis vid kollegors längre sjukskrivningsperioder, finns dock inga etablerade rutiner för hur läraren ska kunna få stöd med bedömning av elevprestationer av professionella kollegor med samma ämneskompetens. Vid tiden för tillsynsbesöket var läraren i svenska ensam undervisande i sitt ämne.

Av lärarintervjun framkommer att lärarna i Helsingborgs Ridgymnasium rättar sina egna nationella prov men att det förekommer att de hjälps åt att bedöma uppgifter där de känner sig tveksamma. Rektorn tillstår att lärarna gör lite olika

och att det främst har att göra med huruvida det finns andra lärare i skolan som undervisar i samma ämne. Ibland har lärare varit ensamma i sina ämnen då lärare med kort varsel blivit sjukskrivna på lång tid. Det finns inga etablerade rutiner för hur rättning och sambedömning ska gå till utan rektorn uppger att han litar på att lärarna gör det på ett professionellt sätt.

Vidare framgår av granskningen att det saknas ett etablerat utbyte med andra skolor när det gäller bedömning och betygssättning i gymnasiegemensamma ämnen. Lärarna uppger att de har informella samtal med kollegor vid andra skolor i privata sammanhang. Men det förekommer inga strukturerade möten där de diskuterar betygssättning och bedömning, vilket enligt flera lärare vore något att eftersträva.

Enligt skolförordningen ska lärare använda sig av nationella ämnesprov som ett stöd för rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning. Resultatet av de nationellt fastställda proven ska tjäna som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna ska bli så enhetliga som möjligt över landet. Syftet med de nationella proven är att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning och ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven nås på skolenivå, huvudmannanivå och nationell nivå.

Lärarna menar att de ser de nationella proven som ett prov bland andra som bildar underlag för elevernas slutbetyg. Enligt eleverna har lärarna uppgett att det nationella provet inte kan sänka betyget, men höja, något som flera lärare också uttrycker. Detta bekräftas i den nationella statistiken som visar att elevernas slutbetyg i ämnena engelska, svenska och matematik ligger betydligt högre än det tilldelade provbetyget. Av nationell statistik för läsåret 2011/2012 framgår att 66,7 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg i Engelska 5. Motsvarande siffra för riket är 15,2 poäng. I Matematik C fick 88,2 procent av eleverna ett högre slutbetyg än provbetyg samma läsår. Motsvarande siffra för riket är 25,5 poäng. I Svenska B fick 43,2 procent av eleverna ett högre slutbetyg än provbetyg. För riket var motsvarande siffra 22,8 poäng. Inga elever fick ett lägre provbetyg än slutbetyg under samma läsår i matematik eller engelska. I Svenska 1 fick 5,1 procent av eleverna ett lägre slutbetyg vilket var lägre än genomsnittet för riket där 13,1 procent av eleverna fick ett lägre slutbetyg än provbetyg.

I intervjuerna framkommer olika förklaringar till skillnaderna mellan provbetyg och kursbetyg.

Enligt lärarna kan de sämre provresultaten bland annat bero på stress hos eleverna, men också på att de nationella proven ligger olyckligt i tid för eleverna. Eleverna är ute på arbetsplatsförlagt lärande, APL, under fem veckor under

hösten och våren, och får i vissa fall själva förbereda sig för de nationella proven så gott det går. Då många elever arbetar långa dagar med fysiskt krävande arbetsuppgifter kan det vara svårt att orka med och ha självdisciplin nog att förbereda sig på det sätt som vore önskvärt menar lärarna. I detta sammanhang vill Skolinspektionen påpeka att de nationella proven ska visa i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skolenivå liksom tjäna som ett stöd för likvärdig bedömning och betygssättning. Skolinspektionen vill betona att det är rektorns ansvar att planera verksamheten så att eleverna ges nödvändiga förutsättningar att genomföra proven på bästa sätt.

Enligt rektorn beror de stora skillnaderna mellan provbetyg och slutbetyg främst på att slutbetyget speglar den helhetskunskap eleverna erhållit, bland annat genom infärgning mellan gymnasiegemensamma ämnen och yrkesämnena, och att slutbetyget därför speglar ett bredare underlag av elevernas kunskaper än vad provbetygen gör.

I detta sammanhang vill Skolinspektionen påpeka att de nationella proven är utformade för att ge ett så brett bedömningsunderlag som möjligt utifrån angivna kunskapskrav. De nationella proven ska ses som en konkretisering av den kunskapssyn och ämnessyn som anges i kursplanerna. I ämnesplanen för matematik anges bland annat att undervisningen i matematik ska ge eleverna förutsättningar att utveckla relevansförmåga, det vill säga att "relatera matematiken till dess betydelse och användning inom andra ämnen, i ett yrkesmässigt, samhälleligt och historiskt sammanhang". Det är dock endast en av flera förmågor som eleverna ska utveckla. Andra förmågor är exempelvis begreppsförmåga, problemlösningsförmåga och resonemangsförmåga. Undervisningen ska vara organiserad så att eleverna har möjlighet att utveckla och bli prövade på samtliga förmågor som anges i ämnes- och kursplaner. De nationella proven är utformade för att pröva en så stor bredd av kunskaper som möjligt, om än inte allt. Proven torde därmed vara en god värdemätare på elevernas kunskaper, även om de ses som ett komplement till de bedömningar lärarna gör löpande under kursens gång.

Intervjuer med rektorn och lärarna visar att det i Helsingborgs Ridgymnasium saknas en samsyn kring de nationella provens betydelse för elevernas kursbetyg och att de nationella proven inte används som ett underlag vid bedömning av kursbetygen. Enligt uppgift från lärarna har det inte förekommit någon strukturerad samverkan kring bedömningen av elevernas prestationer på de nationella proven eller någon analys av resultatet ur ett likvärdighetsperspektiv. Mot bakgrund av att Skolverkets statistik visar att det finns anmärkningsvärt stora skillnader mellan slutbetyg och provbetyg i både svenska, engelska och matematik vill Skolinspektionen betona vikten av att de nationella proven används som ett stöd i betygssättningen.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i att bedöma och betyg-sätta eleverna i Helsingborgs Ridgymnasium. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen för Helsingborgs Ridgymnasium föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 10 § och 3 kap. 14 § skollagen, Lgy11 2.1 Kunskaper / Lpf 94 2.1 Kunskaper, 8 kap. 3 § 2010 års gymnasieförordningen / 7 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning samt 2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet.

Följa upp bedömning och betygssättning

Bedömning

Huvudmannen för Helsingborgs Ridgymnasium måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med att följa upp bedömning och betygssättning.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och övriga föreskrifter uppfylls. Av skollagen framgår också att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med författningarna.

Rektorn uppger att lärarna redovisar elevernas betyg inför honom och kollegiet varje år och att de gemensamt diskuterar hur det ser ut för varje elev. Är det något betyg som sticker ut så menar rektorn att man diskuterar det. Men enligt lärarna har rektorn aldrig begärt någon information från dem om deras bedömning eller betygssättning av eleverna. De har till exempel aldrig behövt motivera skillnader mellan provbetyg och slutbetyg. Rektorn menar att han förlitar sig på att lärarna är professionella och har därför inte känt något behov av en sådan uppföljning. Det bekräftas också av lärarna som uppger att rektorn ser dem som professionella i sin yrkesutövning och har stort förtroende för att de i sitt arbete följer skolförfattningarna. Av intervjuerna med rektorn och lärarna framgår vidare att någon analys på grupp- eller skolnivå av exempelvis skillnader mellan provbetyg och kursbetyg inte heller görs.

Enligt lärarna har rektorn aldrig efterfrågat någon analys eller redovisning av diskussioner kring betyg och bedömning. Därmed saknas kunskap om huruvida det kan finnas faktorer på skol- eller gruppnivå som påverkar likvärdigheten i bedömning och betygssättning. På det sättet har rektorn inte ett till-

räckligt underlag för att kunna bedöma vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas, till exempel för att komma tillrätta med de stora skillnaderna mellan provbetyg och slutbetyg som framgår av den nationella statistiken.

Skolinspektionen har inför tillsynen efterfrågat dokumentation kring skolans kvalitetsarbete som rör bedömning och betygssättning. I denna dokumentation framgår inget som visar hur rektorn systematiskt följer upp att betygssättningen i skolan är likvärdig. Skolinspektionen vill betona rektorns ansvar för att se till att resultat och betygssättning följs upp så att insatser kan vidtas för att garantera en likvärdig bedömning och betygssättning. Varje lärare har också ansvar för att analysera och följa upp likvärdigheten i den egna betygssättningen.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i uppföljningen av bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen för Helsingborgs Ridgymnasium föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 14 § och 4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgy11 2.6 Rektors ansvar /, Lpf 94 2.6 Rektorns ansvar.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Eva Lanteli
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om den riktade tillsynen

Allmänt om den riktade tillsynen

Skolinspektionen har, på regeringens uppdrag (regeringsbeslut U2011/6544/GV), i uppgift att årligen genomföra en viss central rättning av nationella prov inom grundskolan och gymnasieskolan. Syftet med en central rättning av nationella prov är främst att stödja en likvärdig bedömning och betygssättning av proven över landet. I uppdraget ingår också att "utifrån indikationer på betydande avvikelser när det gäller dels rättning av nationella prov, dels betygssättning på nationella prov och i ämnen och kurser, vidta lämpliga åtgärder inom ramen för sin tillsynsverksamhet."

Den riktade tillsynen av området bedömning och betygssättning är en del av detta uppdrag. Under vårterminen 2012 genomförde Skolinspektionen en omrättning av nationella prov från 2011. I anslutning till omrättningen gör Skolinspektionen under hösten och vintern 2012/2013 en riktad tillsyn av de skolor som uppvisar de största avvikelserna mellan skolans rättning och Skolinspektionens omrättning. Tillsynen fokuserar på huruvida skolan arbetar i enlighet med författningarna vad gäller en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning.

Tillsynen omfattar 20 skolor, varav tio är grundskolor och tio gymnasieskolor. Varje skola får efter tillsynsbesöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. I grundskolan ingår ämnen engelska och svenska i tillsynen. Inom gymnasieskolan granskas kurser i engelska, matematik och svenska. Resultaten från samtliga skolbeslut kommer att sammanfattas i en övergripande rapport som publiceras i slutet av februari 2013.

Skolinspektionens granskning avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Granskningen fokuserar istället på i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar inom det granskade området som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga skolförfattningar. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som skolorna lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Resultatet från omrättningen redovisas som negativ och positiv avvikelse. Negativ avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett lägre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt. Positiv avvikelse innebär att

omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett högre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt.

Den frågeställning som ska besvaras är följande:

- Arbetar skolan för en likvärdig betygssättning?